

הוראה במבחן הקבלה: סף ורף

ת. קטקו

מכללת סמינר הקיבוצים, המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות, תל אביב, ישראל

ההרצאה "הוראה במבחן הקבלה: סף ורף" מבוססת על מחקר שעוסק בבחינת דרכי המיון ותהליכי הקבלה של מועמדים מצטיינים במוסדות להכשרת מורים.

מטרת המחקר: להציג מספר רעיונות להרחבת תהליך המיון והקבלה של מועמדים מצטיינים להוראה, על יסוד קודים אתיים ועקרונות אקדמיים בהתאם ל"מערכות סף ורף" והתאמתם למציאות התרבותית והחברתית בישראל.

טענה מרכזית: כדי לשנות את מעמדם של המורים, ולעורר מהפך באיכות ההוראה שלהם ורמת אישיותם, יש צורך לברר קודם לכן על פי אילו נורמות מקצועיות ואקדמיות ניתן לבחון את המועמדים, ומהם גבולות "הסף והרף" של לימודי הוראה בתחום מסוים. בהיעדר מנגנון כזה, מתקבלים גם אלה שנמצאו כלא מתאימים לתחום החינוך.

רקע תיאורטי: לדעתם של חוקרי האתיקה (שפיר, 2007; כשר, 2009; אלוני, 2009) קיומו של נוהל אתי תקין, המותאם לחזון המכללות להכשרת מורים, פירושו מילוי אחר כללי התנהגות ברורים לגבי "המותר והאסור" (Kaptein & Wempe, 1998), לא כל שכן בקביעת רמתם של נתוני הסף שבאמצעותם מתקבלים או נדחים מועמדים ללימודי הוראה. במקביל להערכת היכולות התיאורטיות התגלה ההכרח לבחון גם את המסוגלות של הסטודנטים להוראה בהתנסויות בשטח ובמעורבות קהילתית (Cook-Middaugh, 2010; Sather, 2006), בנוסף להפגנת היכולות המילוליות והאינטלקטואליות, כדי לגלות את מידת ההתאמה שלהם להוראה בכלל, ולמסלולי ההתמחות, בפרט (גל-אור, בן-סירא, 1987; איבנובסקי, 1994; גולדנברג, ג', חלאבי, ר', 1999).

שיטת המחקר, ממצאים ומסקנות: המחקר מתבסס על ממצאיהם של חוקרי מיון אקדמי, שפתחו דרכי הערכה ומדידה למבחני קבלה במוסדות להכשרת מורים, ועל מעקב אחר השינוי שחל בתהליך קבלתם של מועמדים לתוכנית המצטיינים והכשרתם, במכללת סמינר הקיבוצים. לסיכום: מערכות "הסף והרף" מסייעות לברר מהי תקרת השאיפות במסלולי הכשרתם של פרחי הוראה מצטיינים, ובאיזו מידה ניתן לנבא את היקף הצלחתם כמורים בפועל בתום לימודיהם. מרוב המחקרים עולה כי בנוסף לאמות המידה הקיימות, יש לבחון כישורים נוספים והימצאותן של "אינטליגנציות מרובות אחרות" באישיותם של המועמדים, כדי לטפחם כמנהיגים חינוכיים.

מקורות המופיעים בתקציר:

אלוני, נ' (2009). "אתיקה בחינוך" בתוך: כשר, א' (עורך). **מבואות לאתיקה א'**. ירושלים: מאגנס והמרכז לאתיקה. עמודים 37 – 60.

איבנובסקי, מ' (1994). **הערכת כלי המיון בקבלת תלמידים ללימודים במכללת לוינסקי לחינוך: בדיקת המתקבלים לשנת תשנ"א**. דו"ח מחקר.

גל-אור, י', בן-סירא, ד' (1987). הערכת כלי המיון הנהוגים במערכת בחירת תלמידי הוראה. **דפים**, 5. עמודים 38 – 49.

גולדנברג, ג', חלאבי, ר' (1999). פיתוח מודל למיון מועמדים ללימודי הוראה במכללות ובדיקת תוקף הניבוי להצלחה בהוראה. **דפים**, 28.

כשר, א' (עורך) (2009). "אתיקה מקצועית" בתוך: **מבואות לאתיקה א'**. ירושלים: מאגנס והמרכז לאתיקה. עמודים 1 – 21.

שפיר, ג' (2007). מקצועיות. בתוך ג' שפיר, י' אכמון, ג' וייל (עורכים), **סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי**. ירושלים: מאגנס. עמודים 75 – 87.

Cook-Sather, A. (2006). *Education is Translation: A Metaphor for Change in Learning and Teaching*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.

Kaptein, M.; Wempe, J. (1998). "Twelve Gordian Knots when Developing an Organizational Code of Ethics", *Journal of Business Ethics*, 17(8).

Netherlands: Springer, pp. 853-869.

Middaugh, M. F. (2010). *Planning and Assessment in Higher Education*, USA: Jossey Bass.